

Panorama del teatre anglès des de finals del segle xx a l'actualitat

Dra. Jen Harvie

Professora titular de Teatre i Interpretació - Departament d'Art Dramàtic
School of English and Drama - Queen Mary, University of London

Nou plantejament sobre el valor de les arts

Part 1: Canvis en la política cultural de la Gran Bretanya?

El gener de 2008, el Departament de Cultura, Mitjans de Comunicació i Esports de la Gran Bretanya va publicar un informe encarregat a Sir Brian McMaster, anterior director del Festival Internacional d'Edimburg. L'informe, *Supporting Excellence in the Arts: From Measurement to Judgement*,¹ conegut popularment com l'Informe McMaster, es va projectar com a precursor d'un enorme canvi en la política cultural britànica. Com indiquen els mots del títol: «excel·lència», «mesurament» i «avaluació», el contingut d'aquest document propugna un dràstic replantejament sobre el valor de les arts a partir de la defensa de les propostes següents:

— Allunyar-se d'una agenda instrumentalista que posi l'accent en l'impacte social (aquell que influeix en l'evolució

¹ Sir Brian McMASTER: *Supporting Excellence in the Arts: From Measurement to Judgement* [L'excel·lència com a fi a les arts: del mesurament a l'avaluació] Londres: Departament de Cultura, Mitjans de Comunicació i Esports, gener del 2008. Disponible a <http://www.culture.gov.uk/images/publications/supportingexcellenceinthearts.pdf> [consulta: febrer de 2010]. Aquest text és conegut com el McMaster Report; en el text m'hi referiré com l'Informe McMaster.

del públic, en especial de les minories ètniques i els grups de baix poder adquisitiu; la inclusió social; la regeneració urbana i el creixement econòmic).

- Allunyar-se d'una agenda que pretengui establir o atènyer diversos objectius socials relacionats de naturalesa quantificable; per exemple quants membres del públic hi assisteixen per primera vegada o quants pateixen l'exclusió social, és a dir, tal i com va indicar el recent Secretari de Cultura laborista, James Purnell, allunyar-se d'una cultura basada en els objectius.²
- Apropar-se a una agenda que prioritzi l'excel·lència de les arts, avaluades artísticament per experts, i no segons objectius mesurables.

S'entén que aquest canvi comporta –o almenys ho pretén– implicacions que el govern laborista formula com a positives i que molts comentaristes (incloent-hi nombrosos periodistes i artistes) han rebut igualment com a positives:

- Per a molts, la idea que l'impacte social i l'excel·lència no s'exclouen mútuament manifesta una manera de pensar aparentment nova. De manera que, tal com han afirmat els successius Secretaris de Cultura, Mitjans de Comunicació i Esports, canviar a una agenda d'excel·lència no significa abandonar una agenda de millora i benefici social. Al contrari, allò que sostenen és la idea que l'excel·lència de l'art necessàriament s'ha de traduir en un impacte social positiu.
- Igualment, la idea que l'excel·lència no és elitista rebla aquesta nova manera de pensar. S'hi afegeix encara el con-

venciment que qualsevol persona pot entendre i crear l'excel·lència.

- Allibera els artistes i d'altres creadors de cultura (com ara els productors) de l'obligació opressiva d'haver de perseguir i d'assolir objectius, especialment en àrees en què no són especialistes (tal i com ho expressa un productor d'art que conec: «els artistes i els productors d'art no som treballadors socials»). Permet, doncs, que els artistes siguin artistes i facin art.
- Proclama una nova renaixença cultural britànica i desafia els creadors d'art a produir el millor art del món.

En principi, l'*Informe McMaster* anunciava canvis enormes i positius que alliberarien el treball dels artistes, propugnarien l'excel·lència i, de retruc, millorarien el benestar social. Ara, doncs, el que voldria qüestionar és si realment va començar, per no dir “produir”, tals canvis. Ho pregunto perquè crec que és important que no acceptem així com així la retòrica emesa pel Govern i no creguem a cegues les seves afirmacions sense preguntar-nos abans si són certes, i menys quan són tan imprecises. Per exemple, a què es refereix l'*Informe McMaster* quan parla d'excel·lència? De debò hem d'admetre que una agenda d'excel·lència ha d'aportar per força canvis socials positius? Una agenda d'excel·lència, no implica exclusivament elitisme? En lloc d'assumir a ulls clucs l'*Informe* i tot el que s'ha escrit sobre ell, tenim l'obligació de preguntar-nos si aquest acompleix les seves propostes, què succeeix amb la política, el finançament i la producció de les arts i si la producció artística actual és tan excel·lent com afirmen. És indispensable que ens preguntem per a qui, com i a quin preu.

Per tant, al llarg d'aquesta presentació, qüestionaré les propostes de l'*Informe McMaster* quant a les polítiques culturals i quant a la seva implementació, així com quins són els efectes

² James PURNELL: «World-class from the Grassroots up: Culture in the Next Ten Years» [Cap a l'àmbit internacional des de la base: la cultura en els propers deu anys]. Discurs pronunciat a la National Portrait Gallery, Londres, 6 de juliol del 2007. Disponible a http://www.culture.gov.uk/reference_library/minister_speeches/2058.aspx [consulta: febrer del 2010].

d'aquesta defensa de la cultura. Es tracta, en part, d'una interpel·lació pràctica sobre el tipus de treball que s'està finançant. Però és també, i potser en un pla més rellevant, un assumpte ideològic relatiu a la manera com l'actual discurs polític afecta la vasta ecologia del teatre; incloent-hi allò que el públic —el possible públic—, els polítics i els votants pensen sobre el paper que fa o que hauria de fer el teatre. El que em pregunto és quin és l'impacte real d'aquesta política en el sentit social, artístic i cultural.

El Partit Laborista ha esmerçat un gran esforç a legitimar el canvi d'orientació política que ha introduït fent entendre que aquest s'alça sobre fonaments ideològics. Recordem com remarquen el fet que l'agenda d'excel·lència artística comporti un impacte social positiu (aspecte que detallaré més endavant). Malgrat aquesta *autolegitimació*, voldria al·legar que les recomanacions de l'*Informe* són contradictòries des del punt de vista ideològic almenys en tres aspectes clau. En primer lloc, perquè se sostenen fonamentalment sobre una ideologia neoliberal: l'*Informe* abandona l'estratègia d'objectius, acció que podríem anomenar *liberalització*; dóna suport al dret de l'artista de crear l'art que desitja, fer que podríem entendre com a promoció de l'individualisme neoliberal; i, sota el principi del finançament, encobreix la projecció d'una economia artística competitiva i neoliberal que prioritza l'individual per sobre del fet social. Admeto que una agenda neoliberal pot oferir tant avantatges com desavantatges socials i culturals, que analitzaré més endavant, però vull cridar l'atenció del Govern pel fet que hagi introduït de manera furtiva una agenda neoliberal. I tot i que estic disposada a admetre alguns dels possibles avantatges del neoliberalisme, considero que tenim el deure d'actuar amb prudència davant els desavantatges, en especial, per una democràcia que volem que sigui justa i valori

de debò la igualtat d'oportunitats dins les actuals condicions d'enorme desigualtat social que hi ha a la Gran Bretanya.

Dos informes estatals d'importància publicats en els dos darrers mesos destaquen la magnitud de les desigualtats econòmiques a la Gran Bretanya, i la gran repercussió que aquesta té no només sobre la qualitat de vida sinó també sobre la longevitat. Un d'aquests informes sobre les desigualtats a la Gran Bretanya, publicat el gener del 2010, assenyalava que «la desigualtat en els salaris i en les rendes a la Gran Bretanya és elevada, si comparem tots dos valors amb els d'altres països industrialitzats i també amb els de trenta anys enrere».³ Un actual informe estatal sobre sanitat estableix de manera categòrica que «les persones en una situació socioeconòmica superior gaudeixen d'un ventall més extens d'oportunitats per dur una vida pròspera; també gaudeixen de millor salut»⁴ i viuen més anys, la qual cosa és força significativa. Tal i com indicava un estudi aparegut al diari britànic *The Guardian*, «la desigualtat en el camp de la salut és a hores d'ara tan pronunciada que a la zona més rica de Londres, el districte de Kensington i Chelsea, l'esperança de vida de l'home és de 88 anys. A pocs quilòmetres d'allà, a Tottenham Green (nord de Londres), un dels districtes més pobres de la capital, l'esperança de vida dels homes és de 71 anys, inferior, doncs, a la corresponent a països com Equador, Xina i Belize, tots ells

3 Informe del National Equality Panel: «Executive Report», p. 3. Disponible a <http://www.equalities.gov.uk/pdf/Findings%20ofinal.pdf> [consulta: febrer del 2010]. L'informe complet: «An Anatomy of Economic Inequality in the UK: Report of the National Equality Panel». Londres: Government Equalities Office, gener del 2010. Disponible a http://www.equalities.gov.uk/national_equality_panel/publications.aspx.

4 Fair Society, Healthy Lives. *The Marmot Review: Strategic Review of Health Inequalities in England post-2010*, febrer del 2010, p. 2. Disponible a <http://www.ucl.ac.uk/gheg/marmotreview/FairSocietyHealthyLives> [consulta: febrer del 2010].

pobres i mancats de sistema sanitari nacional».⁵ En aquests dos informes queda palès que a la societat britànica hi ha grans desigualtats que afecten, no només l'experiència cultural –la raó del meu estudi–, sinó també l'esperança de vida bàsica. En altres paraules, estem referint-nos a desigualtats sobre les quals cal iniciar un debat.

En segon lloc, l'Informe McMaster pretén clarament conferir més poder als artistes, no tan sols com a creadors d'art, sinó també com a arbitres principals de la seva excel·lència. Malgrat tot, les recomanacions de l'Informe fan possible, en essència, tant l'afebliment del criteri de l'artista com l'exploatació del seu treball. En tercer lloc, encara que l'Informe presti atenció explícita i detallada als problemes de distribució de l'art i de l'accessibilitat del públic (no de manera completa, atès que abandona l'agenda d'instrumentació social), les seves propostes en aquesta àrea es basen en el supòsit bàsic que un art excel·lent, d'alguna manera i miraculosament, arribarà al públic, l'influirà i el farà canviar. Si mereix reconeixement, en rebrà. Per tant, l'Informe no presta l'atenció suficient a temes relatius al capital cultural, és a dir, a com el rerefons de classe dels individus i, per tant, la seva educació, experiència i sensibilitat artístiques, els faran els uns més preparats que els altres –que no ho estaran gens–, per poder apreciar l'art. Crec amb contundència que sense estratègies detallades que difonguin el capital cultural, aquest romanrà principalment un privilegi d'aquells que ja en gaudeixen dels avantatges i que l'agenda del Govern continuarà sent elitista.

5 Randeep RAMESH, «Healthy living is cut short by 17 years for poorest in Britain». *The Guardian*, 10 de febrer del 2010. Disponible a <http://www.guardian.co.uk/society/2010/feb/10/equality-poverty-health-society> [consulta: febrer del 2010].

Així mateix voldria constatar que aquesta agenda nova en aparença –amb els tres problemes clau que en resulten i que tot just he esmentat– es troba de fet molt arrelada en la política cultural laborista d'ençà de les eleccions del 1997. Més que no pas tractar-se d'una directriu nova conduïda per McMaster de manera externa el 2008, tal i com ho presenten, es tracta d'una línia que el Nou Laborisme ja prioritza des de fa molt de temps i que, per tant, té una trajectòria més llarga del que admeten explícitament. Des de poc després de la seva elecció com a Nou Laborisme el 1997, els laboristes han treballat per fer caure el “nou” de la seva marca d'identitat i per restar importància a les anomenades *indústries culturals*. Aquests canvis, que podem veure, no tant com a exercicis de distinció o de nova distinció, sinó de *desdistinció*, podríem dir que es van iniciar, almenys en part, com a resposta a la crítica justa a la qual els exposava la terminologia, amb acusacions de «terrible retòrica buida» i «tendenciosa»,⁶ de retre culte a allò que és nou i de subordinar la cultura a l'economia. Malgrat el seu aparent canvi de direcció, de l'enfocament de les indústries culturals cap a la política cultural, l'actual política cultural laborista es troba directament lligada a l'agenda regida pel mercat de la qual parlaven tan bé al principi del seu mandat i per la qual, jo entre d'altres, els he criticat per fer polítiques arriscades que

6 Alguns d'aquests aspectes són tractats a Jen HARVIE: *Staging the UK*. Manchester: Manchester University Press, (2005) p. 26. Sobre «tendenciosa» (*spin*), vegeu Stephen BAYLEY: *Labour Camp: The Failure of Style over Substance*. Londres: B. T. Batsford (1998), i Norman FAIRCLOUGH: *New Labour, New Language?* Londres: Routledge (2000). Helena Kennedy, *Queen's Counsel*, va fer referència al concepte d'«indústries culturals» com a «terrible retòrica buida» (*ghastly sloganeering*) (citats a Ian BLACK: «Analysis: cultural diplomacy: no business like show business...». *The Guardian* (4 d'agost del 1998), p. 13. Fins i tot el primer secretari de Cultura del Nou Laborisme, Chris Smith, va admetre ja l'any 1998 que es tractava d'una «expressió poc encertada» (Chris SMITH: *Creative Britain*. Londres: Faber and Faber (1998), p.5.

prioritzen els mercats davant les arts i comercialitzen l'art i la cultura, llevant-ne el sentit estètic. La importància que això ja estigui ben arrelat no significa només que tingui més vida i certament sigui més resistent del que podríem admetre en un principi, sinó que a hores d'ara es troba eficaçment *naturalitzat*, i escapa a qualsevol crítica que se'n pugui fer pel mateix fet que s'hagi de regir pel mercat, alhora que això aplanava el camí perillosament a un enfocament de l'art i la cultura que encara podria ser més reaccionari i comercial amb el Partit Conservador.

Part 2: L'Informe McMaster

Per tal d'exposar els arguments que he resumit prèviament, primer indicaré allò que defensa l'informe McMaster. Amb una extensió d'unes trenta pàgines i com es pot suposar, és més complicat del que he comentat. En aquesta segona part, n'identificaré les cinc propostes que considero clau (n'hi ha moltes més). A la part següent, aprofundiré en les implicacions contradictòries, tant pràctiques com ideològiques d'aquestes propostes.

1. L'excel·lència

L'Informe defensa de manera preeminent la prioritització de l'excel·lència en les arts; malgrat tot, McMaster és manifestament imprecís sobre què vol dir *excel·lència*. Escriu el següent: «La millor definició d'excel·lència que he sentit mai és que aquesta s'esdevé en un entorn cultural quan una experiència influeix l'individu i el fa canviar. Una experiència cultural excel·lent s'endinsa en el més profund de l'existència» (McMASTER, 2008 : 9). Tal i com comenta la crítica Susannah

Eckersley en un article aparegut a *Critical Trends*, la definició que fa McMaster de l'excel·lència és ineludiblement subjectiva, basada en l'experiència individual,⁷ i, per tant, difícil de definir amb rigor i d'aplicar en el camp del finançament. No obstant això, sí que parla de manera més extensa sobre allò que reconeix com a excel·lent i declara que l'art excel·lent es caracteritza bàsicament per ser innovador i arriscat (el primer apartat de l'Informe es titula «Encouraging Excellence, Innovation and Risk-taking» [Foment de l'excel·lència, de la innovació i de les propostes arriscades], McMASTER, 2008 : 9-16). Destaca també que l'art excel·lent hauria de ser «d'abast mundial», un altre punt difícil de definir, ja que potser no indica tant quin tipus d'excel·lència, sinó el perquè se la defensa: per fomentar una competitivitat global i fer les funcions de «gran eina d'ambaixador» (McMASTER, 2008 : 11) o d'un instrument de diplomàcia suau que faciliti el comerç.

2. L'avaluació per part de l'artista en substitució del mesurament burocràtic

Per tal d'enfortir la defensa de l'excel·lència en la pràctica artística, McMaster proposa un canvi en els mètodes de valoració de les arts que va del mesurament burocràtic a l'avaluació de la qualitat. A més a més, ha rebut la important aprovació de la comunitat artística per haver suggerit que els artistes mateixos siguin els millors jutges de l'art. Ha fet també diverses propostes sobre com s'haurien de posicionar els artistes a l'hora de jutjar l'art: 1) els artistes i les companyies haurien de practicar l'autoavaluació; 2) les companyies haurien d'acollir artistes de manera que entre tots poguessin dirigir el treball d'aquestes i

⁷ Susannah Eckersley, «Policy Review: Supporting Excellence in the Arts: From Measurement to Judgement». *Cultural Trends* (2008), pp. 183-87 [p. 184].

contribuir a la seva valoració; 3) els finançadors haurien d'establir sistemes de revisió paritària; i 4) hi hauria d'haver bancs del coneixement on es compartissin els recursos d'especialització, en particular per part dels especialistes (McMASTER, 2008 : 12-13). Però, malgrat que McMaster propugni que una gran part de la responsabilitat sobre l'avaluació de les arts graviti sobre els artistes, en cap moment proposa delegar-la per complet, lluny dels departaments i les agències governamentals; al contrari, insisteix en el dret de l'Arts Council England (ACE) de ser el proveïdor financer que intervingui en les decisions de les companyies d'art, tant si formen part de les comissions de nomenament (McMASTER, 2008 : 13) com, si es considera necessària, en plena fallida artística de la companyia, la supressió del finançament (McMASTER, 2008 : 6, 21, 23).

3. La inversió en els artistes

A més del valor atorgat als artistes per poder autoavaluar i jutjar el propi treball, McMaster encara hi destaca que caldria donar-los més suport amb millors oportunitats de perfeccionament professional permanent (McMASTER, 2008 : 7, 12).

4. Contracte de finançament a llarg termini per a un grup escollit de les companyies més innovadores

En un gest de reconeixement de les dificultats que podrien patir els seus desitjats criteris sobre l'excel·lència de la innovació i de les creacions arriscades en un context on el finançament artístic és insegur i alhora breu, McMaster proposa que es garanteixi el finançament per un període de deu anys per a les deu millors companyies d'art d'«ambició més innovadora» (McMASTER, 2008 : 7, 16).

5. Millor accessibilitat a les arts i millor distribució

Per últim, tot i que McMaster destaca l'excel·lència de l'art per damunt d'aquelles agendes que prioritzen el seu impacte instrumentalista sobre el canvi social, també proclama que s'ha de fer una bona distribució de l'art, en especial entre els joves (McMASTER, 2008 : 7, 14) i que l'accessibilitat a l'art s'hauria d'afavorir mitjançant una revisió de les polítiques de gira de l'ACE (McMASTER, 2008 : 8, 19), una revisió de la difusió de l'art als mitjans de comunicació (McMASTER, 2008 : 18) i l'increment de les avaluacions que els artistes facin del seu propi art, especialment amb l'ús de les noves tecnologies com ara el web 2.0 (McMASTER, 2008 : 19).

Part 3: Implicacions conflictives de l'Informe McMaster quant a ideologia

Excel·lència i neoliberalisme

Com he comentat, McMaster és poc precís quan fa referència a l'excel·lència artística; tanmateix sí que en destaca que hauria de ser innovadora i arriscada, i argumenta que aquestes qualitats són més pròpies d'individualitats. Escriu: «És primordial reconèixer el paper de l'individu per estimular la innovació i fomentar la creació de treballs arriscats. [...] La innovació i les propostes arriscades les duen a terme amb més freqüència els individus sols» (McMASTER, 2008 : 14).

L'èmfasi amb què l'Informe tracta la innovació, la incertitud del risc, la iniciativa individual i els mercats globals, en els quals, com ja he indicat, es vol que competeixi –i guanyi– la Gran Bretanya, fa tot l'efecte, de manera sospitosa, que percep la creació artística com el treball d'empresaris d'art neoli-

berals del mercat global. Com deia més amunt, estic disposada a acceptar que aquesta manera d'entendre els artistes pot tenir alguns avantatges, per exemple, podem identificar-hi un senyal constructiu, esperançador i positiu, que es basa en la idea que tots som excel·lents o tenim la capacitat de ser-ho i que, per tant, es basa també en els conceptes d'igualtat i inclusió social. En segon lloc, també podem veure-hi el caràcter renovador no paternalista de la relació amb els artistes, disposada a admetre que es poden autogestionar i que, dins una economia neoliberal desregulada, mereixen tanta independència com qualsevol altre, incloent-hi els empresaris de negocis convencionals. I, en tercer lloc, podríem creure que aquest plantejament alliberarà no només els artistes, sinó també l'art. Dins aquest context, és possible que s'entengui que l'art sigui preminentment art, que no se l'exigeix ser altres coses, com ara instrument de canvi social o econòmic. Podríem interpretar que aquest plantejament reconeix que si l'art de debò canvia les persones, ho pot fer amb més contundència, de manera qualitativa i no mesurable, mitjançant la destresa de la seva semiòtica i dels seus discursos i formes i deixant de banda els indicadors quantificadors que assenyalen l'edat, el color o les dis/capacitats del seu públic. Dit això, comprenc i accepto com a positives aquestes implicacions de les propostes de McMaster sobre l'excel·lència.

Amb tot, penso que les hem d'entendre dins un marc més ampli, és a dir, no només des dels seus possibles avantatges artístics i socials, sinó també des dels possibles desavantatges. Des del meu punt de vista, un dels inconvenients de la cultura artística emprenedora i neoliberal que defensa McMaster és l'èmfasi amb què tracta la competitivitat. Tota economia capitalista neoliberal propugna cadascun dels drets individuals de perseguir els propis interessos en un mercat lliure i desregulat.

Però, ens hem de preguntar: estem tots preparats materialment i socialment per competir des de la igualtat? En qualsevol cas, és l'anomenat "mercat lliure" un espai de competició realment equitable?, o és possible, i jo crec que sí, que s'estigui tractant amb preferència una minoria afavorida? En aquest context, s'hauria de considerar el compromís de McMaster sobre la igualtat més com a aparent que com a real i sense preparació per a encarar aquest elitisme atrinxerat dins unes cultures britàniques extremament desiguals tant pel que fa als aspectes socials com econòmics.

Quant a aquest darrer punt, un altre problema del plantejament neoliberal de la cultura és l'èmfasi amb què es tracta l'individu i el seu dret d'actuar, peti qui peti, sempre segons el propi interès. La teoria de McMaster sembla indicar que l'artista neoliberal actuaria sempre de manera benevolent i altruista. Es tracta, però, d'una teoria objectable i més ara, en una època que no només ha vist l'auge de banquers, sinó també d'artistes i comissaris britànics *obscurament* rics, com Damien Hirst i Charles Saatchi, sense anomenar personalitats del teatre i la interpretació (i del cinema) que podríem considerar, almenys una mica, *podrits* de diners, com és el cas de l'escriptor Andrew Lloyd Webber, els directors Sam Mendes i Stephen Daldry, el productor Cameron Mackintosh i actors com Daniel Radcliffe, que, segons *Vanity Fair*, va ser l'actor més ben pagat de Hollywood l'any 2009.⁸ Faig servir l'expressió «*obscurament rics*» perquè el govern de Blair és conegut, en paraules de l'arquitecte del Nou Laborisme, Peter Mandelson, per mostrar-se «*profundament relaxat davant el fet que alguns esdevinguin obscurament rics*» sempre que, indica, «*paguin els*

⁸ Peter NEWCOMB. «Hollywood's Top 40». *Vanity Fair* (març del 2010). Disponible a <http://www.vanityfair.com/hollywood/features/2010/03/top-hollywood-earners-201003?currentPage=1> [consulta: febrer del 2010].

seus impostos».⁹ D'alguna manera, els impostos tenen la funció d'equilibrar les desigualtats provocades pel capitalisme neoliberal però, segons el meu parer, no tant com caldria.

En tercer lloc, l'èmfasi que McMaster posa en la necessitat que l'art excel·lent sigui innovador, des del meu punt de vista, fon els conceptes d'excel·lència i innovació de manera incerta. Encara que no comparteixo l'antic costum conservador de prioritzar la protecció del patrimoni abans que no pas estimular la cultura, tampoc no estic d'acord amb McMaster quant al fet que la innovació és, en qualsevol cas i necessàriament, desitjable, quan penso que s'haurien de considerar els avantatges de pràctiques de perfeccionament ja existents.

En quart lloc, un dels majors problemes pel que fa les maneres amb què McMaster entén l'excel·lència artística dins un discurs neoliberal és que, de fet, aquest roman instrumentalista però dins una agenda que no és principalment social sinó econòmica, i amaga, doncs, una agenda econòmica en essència darrere una façana de principis artístics. Amb la mateixa retòrica i la mateixa pràctica que empren els arquitectes de les indústries culturals del Nou Laborisme, McMaster vol que les arts de la Gran Bretanya esdevinguin les millors del món, en part, per poder dominar el mercat mundial; vol que triomfin perquè continuïn fent contribucions magnífiques i creixents al patrimoni britànic. Alguns creuran que, pel bé de les arts,

⁹ En una carta a *The Guardian* el gener del 2008, a la mateixa època en què es publicava l'*Informe McMaster*, Peter Mandelson, aleshores comissari europeu de comerç, va escriure, «Citeu els meus comentaris emesos en una trobada d'executius de la informàtica de Califòrnia el 1998 sobre que «estem profundament relaxats davant el fet que alguns esdevinguin obscenament rics» (*Leaders*, 11 de gener). No em molesta que em citeu, sempre que ho feu acuradament i sense omissions. El que de fet vaig afegir en aquella ocasió era “sempre que paguin els impostos que els correspon”. Peter MANDELSON, carta, *The Guardian*, 12 de gener del 2008. Disponible a <http://www.guardian.co.uk/politics/2008/jan/12/tonyblair.labour> [consulta: febrer del 2010).

aquestes s'han de guanyar la confiança del Govern demostrant la seva contribució econòmica, però no sembla que aquestes siguin les raons a què atengui McMaster; per ell, les arts tenen un cert valor intrínsec i per aquest motiu cal protegir-les si volem que tinguin una veritable responsabilitat artística abans que econòmica.

En cinquè i darrer lloc, un dels aspectes més problemàtics de l'agenda neoliberal de McMaster és, segons el meu parer, que legitima d'amagat el neoliberalisme, quan –com espero haver explicat– hauríem de ser molt prudents a l'hora de considerar-lo com a model coherent per a la creació d'art.

L'avaluació feta pels mateixos artistes. Inversions en art: regulació o liberalització? Atorgar ajuts o posar condicions: què és el millor per als artistes?

En principi, sembla que l'*Informe McMaster* proposi millorar les condicions en què treballen els artistes i els productors de les arts mitjançant la desregulació del mercat de les arts (que vol dir: suprimir la cultura d'objectius), però també mitjançant altres mesures com ara convertir els artistes en els principals àrbitres de l'excel·lència artística i proporcionar-los més oportunitats per seguir el Desenvolupament Professional Continuït [Continuing Professional Development, CPD]. No obstant això, en molts aspectes, la posició dels artistes que recomana McMaster dins l'àmbit cultural es veu compromesa de manera important. Mentre que per una banda McMaster opta per la liberalització quan eleva en consideració el criteri dels artistes, per una altra, emet diverses propostes simultànies que concentren, i fins i tot endureixen, el control sobre els artistes i les organitzacions artístiques. En alguns punts, el control recau en els propis artistes, com ara en la defensa de

L'establiment de bancs del coneixement i la pràctica de revisions paritàries, dels quals es faria càrrec, inevitablement, un reduït nombre de crítics. Tanmateix, no se'n delega tot el control, com sembla a primera vista. De manera injustificada, McMaster reserva i gairebé enalteix el control directe de l'Arts Council sobre les organitzacions artístiques. Suggereix, «els organismes financers han de [...] tenir, en compensació per suprimir els objectius “jeràrquics”, la capacitat d'intervenir de manera estratègica quan una organització faci fallida» (McMASTER, 2008 : 6) i, a més, per llei, aquests organismes haurien de formar part dels comitès de nomenament de les organitzacions artístiques (McMASTER, 2008 : 13) i tenir poder per retirar el finançament d'aquelles organitzacions en les quals es detecti una possible fallida (McMASTER, 2008 : 23). Aquestes responsabilitats posen seriosament en perill el suposat compromís del Govern amb el finançament. També qüestionen l'afirmació que fa McMaster que, en un món feliç, d'innovació excel·lent i arriscada, «els organismes financers sabran adonar-se que no tots els riscos acabaran en èxit i que la fallida no s'hauria de penalitzar per força» (McMASTER, 2008 : 23). Malauradament, no aprofundeix en l'explicació dels mètodes per a identificar les diferents formes de fallida, tant si aquesta és causada pel risc o per una genuïna fallida de l'excel·lència. Per tant, com que no pot aclarir en quin moment l'Arts Council exercirà la seva autoritat, l'amenaça d'aquesta intervenció tan jeràrquica es manté sobre tots els productors d'art.

Així doncs, a pesar que McMaster insinua que les intervencions greus de l'Arts Council constuiran només comptades excepcions, la comminació és constant i, per tant, mina contínuament els artistes. I hi ha d'altres mitjans pels quals fins i tot les propostes suposadament destinades a ajudar els artistes podrien produir l'efecte contrari. Per exemple, alguns dels

suggeriments que en aparença acrediten els artistes –com a experts, d'actitud objectiva tant en la valoració pròpia com en la paritària– podrien girar-se'ls en contra. Si els models de revisió paritària, autovaloració, ensenyament CPD i bancs de coneixement que recomana McMaster s'assemblen en alguna cosa als ja existents a l'educació superior de la Gran Bretanya, aquests dependran, i molt, del treball gratuït. I, així com els treballadors de l'educació superior cobren regularment un sou universitari fix i tenen un contracte que precisa que han de fer aquest tipus de treball de servei públic com a part de la seva contribució a l'àrea cultural de l'educació superior, els artistes no tenen cap obligació contractual ni, el que és més important, cap sou que els sustenti. Les propostes de McMaster comporten, per tant, el risc d'agreuja les ja comprometedores condicions de treball de la indústria teatral i de la interpretació, que per tradició depèn de manera extrema del treball gratuït, que ja explota els treballadors i que, a sobre, posa traves a qui pot permetre's, per recursos propis, treballar en el món del teatre i la interpretació. L'Arts Council England va publicar un informe titulat *Theatre Assessment 2009* en el qual s'avaluava la salut de la indústria teatral al llarg de la primera dècada d'aquest segle. S'hi indicava que un nombre de persones del sector a qui es va consultar «va expressar preocupació per la proliferació de pràctiques no remunerades, sovint de feines que abans havien estat remunerades, i que depenia de si la persona en pràctiques tenia alguna mena de sustentació familiar o d'altre tipus, i que això era un obstacle per a l'ampliació de la mà d'obra».¹⁰ L'informe mostra que dins el període revisat, en una mostra de 74 organitzacions que reben el finançament regular

¹⁰ Arts Council England, *Theatre Assessment 2009*, Londres: ACE (24 d'agost del 2009), p. 52. Disponible a http://www.artscouncil.org.uk/publication_archive/theatre-assessment/ [consulta: febrer del 2010].

de l'Arts Council (conegudes com a *Regularly Funded Organisations* [Organitzacions Finançades amb Regularitat], RFO), el nombre de treballadors voluntaris es va doblar gairebé fins a 1.400.¹¹ El teatre és una indústria forjada a partir de la feina gratuïta –cosa que la fa necessàriament exclusiva. Segons el meu parer, el Govern té l'obligació no tant només d'evitar que se n'agreuï les condicions, sinó de millorar-les.

En aspectes que mereixen més cautela quant a les propostes de McMaster d'aparent enaltiment de l'artista, el mateix informe de l'ACE del 2009 indicava que l'èmfasi en l'ajut als artistes emergents palesava la pobresa de recursos adreçats al desenvolupament del treball més enllà de les *scratch performances* o per al subsidi d'artistes experimentats.¹² I encara que l'ACE dona suport a l'art novell, en especial mitjançant programes de beques per a les arts (*Grants for the Arts*), aquestes ajudes són modestes per comparació als diners que s'inverteixen en els RFO (sovint prestigioses i molt més grans). Durant el període 2006/07, per exemple, les beques per a les arts destinades a teatre van pagar menys de 18 milions de lliures, mentre que es va pagar un total de gairebé 116 milions mitjançant les beques RFO i les beques per a les arts. De manera significativa, McMaster no va oferir cap solució davant la creixent incertesa laboral en el teatre, que certament fa perillar les condicions laborals dels artistes. Aquests fets es reflecteixen en els informes de l'ACE, on s'especifica que el percentatge de personal amb contracte permanent a les RFO va baixar d'un 40 per cent els anys 2001/02 a un 26 per cent durant el 2006/07.¹³ Malgrat que la proposta de McMaster –que les deu companyies més innovadores rebin finançament

garantit– no hagi estat encara instituïda, el més probable és que un objectiu tan ajustat perjudiqui la seguretat laboral en lloc d'incrementar-la.

No dubto de l'interès genuí que sent McMaster per ajudar i fins i tot sublimar els artistes dins la nova cultura que proposa. El que no veig gens clar és que les pràctiques que recomana siguin capaces d'assolir el grau d'ajuda i l'enaltiment que la indústria cultural d'avui necessita.

Millorar l'accessibilitat a les arts i millorar-ne la distribució

Les raons per a les arts: qüestions de capital cultural

El darrer problema clau que voldria tractar sobre les recomanacions de McMaster fa referència a la seva teoria que l'art excel·lent creï necessàriament un públic segur, i per això, a l'agenda d'excel·lència no hi cap la preocupació directa d'haver de fer-ne promoció. En la meua opinió, aquesta fusió d'excel·lència i d'impacte que promulga, de fet, desplaça els veritables compromisos per l'impacte, perquè abandona la responsabilitat d'atraure el públic *de manera activa*, amb fets com ensenyar-li les maneres de comprometre's amb l'art, d'entendre'l i de valorar-lo o criticar-lo.

Els successius Secretaris de Cultura laboristes han fet encara més explícita aquesta fusió d'excel·lència i accessibilitat. El juny de 2003, en un discurs titulat «Valuing Culture» al National Theatre de Londres, Tessa Jowell, que ocupava aleshores el càrrec de Secretària d'Estat de Cultura, Mitjans de Comunicació i Esports, afirmava que «el bon art sempre acaba trobant un públic» i que «l'argumentació de l'accessibilitat versus l'excel·lència és falsa. El material excel·lent desperta el

11 *Ibid.*, p. 65, figura 14.

12 *Ibid.*, pp. 40 i 50.

13 *Ibid.*, p. 62, figura 10.

desig». ¹⁴ Les persuasives teories de Pierre Bourdieu sobre el capital cultural suggereixen que els individus amb l'avantatge de classe que els haurà assegurat un entrenament cultural per reconèixer les arts excel·lents com a desitjables seran els qui experimentaran el desig per les arts excel·lents. Aquells sense l'avantatge de classe que no han rebut tal entrenament, certament, no sentiran aquest desig. ¹⁵

James Purnell, secretari de Cultura i successor de Jowell, va expressar gran admiració en rebre l'*Informe*. Va aplaudir-ne, entre d'altres aspectes, les recomanacions concebudes per referir-se al que anomena «l'endèmic “no és per a mi”». ¹⁶ Amb aquesta fraseologia capritxosa, arriba al punt de culpar aquells sense capital cultural de la seva pròpia exclusió, en lloc de culpar les polítiques laboristes sobre la cultura, l'educació o la pobresa que creen una cultura endèmica del “no és per a tu”.

El juliol de 2007, en un discurs titulat «World-class from the Grassroots up: Culture in the Next Ten Years» pronunciat a la National Portrait Gallery de Londres davant un públic dedicat al món de les arts, Purnell declarava, «aquest debat [entre accessibilitat i excel·lència] no és res de nou. Ja hem dit que l'alternativa entre accessibilitat i excel·lència és falsa. [...]

¹⁴ Tessa Jowell, Secretària d'Estat de Cultura, Mitjans de Comunicació i Esports, «Valuing Culture» (discurs). National Theatre, Londres, 17 de juny del 2003. Disponible a http://www.culture.gov.uk/reference_library/minister_speeches/2113.aspx [consulta: febrer del 2010].

¹⁵ Vegeu Pierre BOURDIEU: «The Forms of Capital», traduït a l'anglès per Richard Nice. *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. J. Richardson (ed.), Nova York, Greenwood (1986), pp. 241-258.

¹⁶ James PURNELL: «Supporting Excellence in The Arts - James Purnell dona la benvinguda a l'*Informe* McMaster i demana la revaloració de la qualitat, les propostes arriscades i la innovació de la cultura en la Gran Bretanya», comunicat del Departament de Cultura, Mitjans de Comunicació i Esports, 10 de gener del 2008. Disponible a http://www.culture.gov.uk/reference_library/media_releases/2146.aspx [consulta: febrer del 2010].

[Les arts] tenen un valor intrínsec abans que instrumental. Les arts moderen el nostre debat nacional. En elles trobem la nostra raó de ser, tant de manera individual com col·lectiva». ¹⁷ Seguint Bourdieu, ens preguntarem a qui fa referència Purnell amb aquest «nostre». Tenim tots la mateixa preparació per a prendre part en aquest debat nacional? A mi em sembla que no. I penso que les afirmacions que emeten McMaster, Jowell i Purnell sobre la necessària difusió final de la cultura excel·lent desinformen, mentre que són ells els responsables, de manera poc adequada, de la necessitat d'ampliar activament el capital cultural. ¹⁸ L'ACE nodreix de manera activa el públic jove mitjançant el projecte «Col·laboracions Creatives» [*Creative Partnerships*], però resulta decebedor veure que McMaster, en el seu informe, no dóna suport ni ajuda a aquest projecte ni d'altres de semblants.

Part 4: La genealogia i el futur d'aquestes implicacions

Tal i com manifesten les referències fetes als discursos de Tessa Jowell i James Purnell, McMaster no és en absolut l'únic, ni el primer, que defensa els escenaris comentats per a les arts

¹⁷ James PURNELL: «World-class from the Grassroots up: Culture in the Next Ten Years».

¹⁸ La meua col·lega Louisa Pearson va dur a terme un estudi sobre el finançament a l'ACE el 2008 per tal d'investigar les maneres com es relacionava l'excel·lència amb les comunitats: «Una de les observacions que van sorgir va ser que l'ACE recolzava esdeveniments artístics a gran escala, com *The Sultan's Elephant*, de Royal De Luxe, produït a Londres per Artichoke, el maig del 2006. Aquest tipus d'esdeveniments potser resulten atractius perquè sembla que mostren les comunitats harmòniques i cohesionades que voldrien els polítics de cultura. Són esdeveniments amb valors cívics que tenen lloc als carrers i indrets públics i ofereixen a la comunitat l'oportunitat de celebrar la pròpia existència. Queda clar, però, que aquests treballs són ben allunyats de l'antagonisme o el compromís polític». Louisa PEARSON: *The Excellence Agenda*. Treball inèdit lliurat al Queen Mary University of London, juny del 2009.

que recomana, que, personalment, considero conflictius. Això significa que les propostes que hem atribuït a McMaster ja eren històricament arrelades a l'inici del govern laborista. I és important, perquè això fa pensar que McMaster ve a ser una mena de defensor d'ideologies el parentiu de les quals el partit laborista no està plenament preparat per reconèixer; més aviat al contrari, els laboristes han tractat d'allunyar-se'n tot reduint l'ús de l'expressió «indústries culturals o creatives». També és important perquè indica que els trets que he esmentat són una mostra de les propostes que fa l'*Informe McMaster* –com ara la defensa de l'individualisme neoliberal i la indiferència davant assumptes de capital cultural i exclusió social–, constants en la política cultural del Nou Laborisme i també molt anteriors a la publicació de l'*Informe McMaster*, el gener de 2008.

Certament, les anteriors referències a l'èmfasi inicial del Nou Laborisme sobre les indústries culturals mostren les vies amb què el Nou Laborisme va posar les arts al servei d'una agenda econòmica capitalista neoliberal ja des del començament del seu govern, l'any 1997. El Primer Secretari d'Estat de Cultura, Mitjans de Comunicació i Esports del govern neoliberal va ser Chris Smith. Durant el seu mandat es va introduir la infame agenda de les indústries culturals, també va tenir lloc la fundació del Grup de Treball de les Indústries Culturals [*Creative Industries Task Force*] i del Grup Assessor per a la Promoció de l'Exportació de les Indústries Culturals [*Creative Industries Export Promotion Advisory Group*, CIEPAG], així com la publicació de dues edicions del *Creative Industries Mapping Document* juntament amb la pròpia col·lecció d'assajos de Chris Smith, *Creative Britain*. Com comento en el meu llibre del 2005, *Staging the UK*, «Totes aquestes publicacions explicaven els beneficis econòmics de les indústries culturals. Per exemple, informaven que només les arts interpretatives aporten

uns ingressos anuals de mig bilió de lliures, ocupen 74.000 treballadors i produeixen uns guanys d'exportació de vuit milions de lliures, i això sense tenir en compte totalment el que es considera el seu valor, immens i incalculable, en el camp de la diplomàcia suau, que facilita el comerç d'altres béns que són menys “sexy”». ¹⁹ Aquest argument de suport a les arts, de clara tendència econòmica i certament orgullós era, en part, una demostració que el partit neoliberal feia de la seva inclinació pels negocis. Una estratègia que possiblement ha estat popular entre la gent de negocis, però que, per a persones com jo més interessades en els efectes socials de l'art, és censurable perquè prioritza el valor comercial per sobre del valor social, els productes de consum per sobre de les persones, els actes individuals per sobre dels actes socials i el consum aïllat per sobre de la coproducció social (com a públic i creadors).

Reconec que després d'anys de negligència sota el govern conservador, el Nou Laborisme ha prestat més atenció i finançament a les arts, especialment a les arts contemporànies; i també que els artistes han pogut explotar l'ajuda i el finançament amb relació als efectes socials i artístics de les arts, i no només als seus efectes econòmics. No obstant això, sembla que fins i tot els laboristes han reconegut que el vocabulari entusiasta amb què lloaven les indústries culturals podia interpretar-se com un nou llenguatge esborronador d'economistes orwellians i, després d'una ratxa inicial d'exaltació per les indústries culturals, l'ús d'aquesta terminologia s'ha anat esvaint suaument. ²⁰

19 Jen HARVIE, *Staging the UK*, p. 23. Harvie cita el *Creative Industries Mapping Document*. Londres: Departament de Cultura, Mitjans de Comunicació i Esports (2001) pp. 10-12; i Ian BLACK, «Analysis: cultural diplomacy: no business like show business...», *The Guardian* (4 d'agost del 1998), p. 13.

20 L'any 2009, l'*International Journal of Cultural Policy* va dedicar un número especial sobre el tema "After the Creative Industries" (15.4; novembre del 2009).

Tanmateix, encara que modifiquessin el seu vocabulari, han mantingut idees i principis clau, expressant-los senzillament en un discurs menys aspre i més natural. Tessa Jowell va succeir Chris Smith com a Secretària de Cultura entre el 2001 i el 2007, i James Purnell va ser el següent en el càrrec l'any 2007. De fet, aquest darrer va comissionar l'*Informe McMaster*. Les seves instruccions inicials assumien com a objectiu la defensa de l'excel·lència i va demanar a McMaster informar sobre «com pot el sistema d'ajudes per a les arts del sector públic fomentar l'excel·lència, les creacions arriscades i la innovació», «com pot l'excel·lència artística fomentar un compromís més ampli i profund amb les arts per part del públic» i «com establir un sistema subtil i mètodes no burocràtics per valorar la qualitat de les arts en el futur» (McMaster, 2008 : 6). En altres paraules, molts dels problemes de l'*Informe McMaster* els havia dictat Purnell.

L'evidència que el tipus de cultura que defensava McMaster ja l'havia defensat Purnell abans es pot veure en discursos com el que va pronunciar al National Portrait Gallery el juliol del 2007. Allà, va preguntar obertament «si la divisió que articulem entre “cultura” i “indústries culturals” és encara rellevant atès el grau d'emprenedoria que mostra el sector cultural». Va defensar entusiàsticament les creacions arriscades a les arts i va anunciar que havia comissionat McMaster «per a assessorar-me sobre les condicions prèvies de l'excel·lència i de com el meu departament pot promoure això d'una manera racional i no burocràtica en el futur, tot col·laborant amb l'Arts Council». ²¹ L'evidència que el tipus de cultura que McMaster defensava ja havia estat adoptada per l'Arts Council England –abans que ell ho informés el gener de 2008– es pot

intuir en la famosa retirada de finançament que l'organisme va anunciar menys d'un mes abans, el desembre de 2007. En aquest punt, es va comunicar a gairebé 200 organitzacions d'art d'Anglaterra que perdrien el seu finançament regular, i alhora es va informar a moltes altres que patirien una retallada substancial dels ajuts. La portaveu de l'Arts Council, Louise Wylie, va dir que «els criteris pels quals s'estaven prenent les decisions sobre finançament incloïen l'augment del públic i el seu accés a les arts, així com l'excel·lència del treball», i el Council va reconèixer que «havia estat prenent decisions conjuntament amb una revisió nacional sobre l'excel·lència a les arts realitzada per Brian McMaster», tot i que l'*Informe McMaster* no era encara públic i no podia, per tant, haver informat directament sobre les activitats de les companyies d'art²² o, certament, sobre la defensa contra les retallades.

Abans de la fi del gener de 2008, Andy Burnham va substituir Purnell en el càrrec de Secretari de Cultura. S'hi va mantenir aproximadament un any i mig i, el juny de 2009, Ben Bradshaw el va succeir. Atès que aquest darrer ha ocupat el lloc al llarg d'una recessió, potser no és sorprenent –encara que si decebedor– que Bradshaw hagi tornat als arguments econòmics per referir-se a les arts. En la sessió d'obertura de l'State of the Arts, una conferència organitzada per la Royal Society of Arts i l'Arts Council al gener de 2010, Bradshaw va declarar: «El creixement extraordinari que hem vist al llarg dels darrers deu anys implica que la magnitud de l'economia creativa a la Gran Bretanya, en proporció a l'economia general,

²¹ James PURNELL: «World-class from the Grassroots up: Culture in the Next Ten Years».

²² Mark BROWN: «England's arts face bloodiest cull in half a century as funds are cut for 200 groups». *The Guardian*, 17 de desembre del 2007. Disponible a <http://www.guardian.co.uk/uk/2007/dec/17/theatrenews.artsfunding> [consulta: febrer del 2010].

és la més gran del món amb una aproximació del 10% de PIB. Aquesta ha crescut el doble que la taxa de creixement de l'economia en el total dels darrers deu anys, ha continuat creixent al llarg de la pitjor crisi econòmica des del 1930 i es preveu que continuï creixent, almenys, el doble que l'índex de creixement».²³ Va concloure, «Crec que hi ha motius molt sòlids i, si encara sóc aquí, els enfortiré per tal de protegir les inversions en cultura i art. En primer lloc, tal com ja he dit, són crucials per a la futura prosperitat del nostre país. En segon lloc, ofereixen un valor increïble en termes de rendiment: cada lliura que s'inverteix en art i cultura, genera cinc lliures en el total de l'economia. I en tercer lloc, representen una porció tan petita de la despesa total –menys d'un u per cent del que el servei sanitari britànic gasta a l'any– que el fet d'atacar la despesa de Cultura, considero que tindria un impacte totalment desproporcionat amb relació al que afavoriria en la reducció del dèficit».²⁴ El sector públic britànic està fent front a retallades enormes del finançament, així que Bradshaw és responsable de defensar les arts en termes econòmics. Tanmateix, en fer-ho, abandona de manera conflictiva un discurs sobre el valor social de l'art, i això sense anomenar el que considerariem la responsabilitat social d'aquest. Tal com pretenia demostrar en aquesta secció, la negligència que pateix la part social de la cultura és tristament endèmica en el treball laborista des que va sortir escollit el 1997.

23 Ben BRADSHAW, Secretari d'Estat de Cultura, Mitjans de Comunicació i Esports, «A 21st Century Settlement for Arts and Culture» (discurs) Arts Council England/Royal Society of Arts State of the Arts Conference, 14 de gener de 2010, Park Plaza Riverbank, Londres, SE1 7TL, p. 2. Disponible a http://www.thersa.org/__data/assets/pdf_file/0007/277720/SACConf2010-Transcript-21st-cent-Settlement-BBradshaw.pdf [consulta: febrer del 2010].

24 *Ibíd.*, p. 3.

Part 5: Conclusions i el futur

Tal com comenta la productora d'art Julia Rowntree, érem i som en «una era econòmica de mercats fonamentalistes» on tot finançament i producció de les arts es determina bàsicament (almenys en part) per les forces de mercat.²⁵ I si pensem que la situació és dolenta ara, amb un govern conservador només pot empitjorar. El Secretari de Cultura de l'oposició conservadora, Jeremy Hunt, va afirmar que, si sortia elegit, incrementaria el subsidi públic per a les arts, però també que esperaria que les agències estatals –Departament de Cultura, Mitjans de Comunicació i Esports i l'Arts Council England– assolissin un estalvi eficient i radical. Com a dada rellevant dins el context del meu argument, declarava que procuraria incrementar les ajudes a les arts mitjançant obres benèfiques a l'estil americà.²⁶ Aquesta estratègia no només ha posat en evidència el flux de diners cap les organitzacions d'art establertes i d'elit, sinó també la seva extrema vulnerabilitat davant una recessió econòmica. Tal com va informar *The Guardian* recentment, «segons determinades estimacions, una de cada deu de les cent mil organitzacions d'art [nord-americanes] es troben en un destret econòmic tal que s'han vist forçades a fer

25 Julia ROWNTREE, *Changing the Performance: A Companion Guide to Arts, Business and Civic Engagement*. Abingdon: Routledge, 2006, p. 5.

26 Vegeu, per exemple: Jeremy HUNT, membre del Parlament, Secretari de l'oposició per Cultura, Mitjans de Comunicació i Esports: «21st Century Culture – Making Art Matter in the 21st Century» (discurs) ACE/RSA. State of the Arts Conference, 14 de gener de 2010, Park Plaza Riverbank, Londres, SE1 7TL. Disponible a http://www.thersa.org/__data/assets/pdf_file/0008/277721/SACConf2010-Transcript-Making-art-matter-in-the-21st-century-J-Hunt.pdf (descarregat el 18 de febrer del 2010); Charlotte HIGGINS: «Shadow Culture Secretary Jeremy Hunt: "It is going to be tough"». *The Guardian*, 22 de febrer del 2010. Disponible a <http://www.guardian.co.uk/culture/2010/feb/22/jeremy-hunt-arts-funding> [consulta: febrer del 2010].

retallades extremes o a considerar el tancament».²⁷ Segons va advertir el crític i historiador cultural, Robert Hewison, «si la cultura pública està lligada a les polítiques públiques en l'esfera econòmica, aleshores quan l'economia pateix, la cultura també pateix».²⁸

Per això és important que exposem els arguments a favor de les arts no només des d'un pla econòmic, el qual fa vulnerable l'economia, sinó també des d'una perspectiva que n'estableixi el valor permanent: aquesta línia hauria de centrar-se en l'excel·lència, però també podria, o potser hauria, de moure's en l'àmbit de l'impacte social i cultural. La política cultural laborista, en especial tal com la manifesta l'*Informe McMaster*, reivindica un compromís amb l'excel·lència i la inclusió. Però, com ja he dit, aquestes agendes aparents oculten una sèrie de compromisos naturalitzats propis de les indústries culturals que promouen els artistes com a emprenedors neoliberals, fan que el treball artístic pugui esdevenir una carrera menys segura en lloc de refermar-la, i amaguen finalment el cap sota l'ala davant de les desiguals cultures d'oportunitats socials, econòmiques i culturals de la Gran Bretanya.

Els conservadors pregunten “quin” és el compromís laborista amb la cultura si l'han lligada a una inestabilitat tan gran amb el nomenament de quatre Secretaris de Cultura al llarg del mateix nombre d'anys.²⁹ Els suggereixo que no preguntin

tant sobre la inconsistència del compromís laborista, i més sobre la pròpia consistència neoliberal.

Traducció: Marina Albaladejo

27 Ed PILKINGTON, Lizzy DAVIES i Henry McDONALD: «Hard times: how the recession is affecting arts funding around the globe». *The Guardian*, 19 de febrer del 2010. Disponible a <http://www.guardian.co.uk/culture/2010/feb/19/arts-funding-global-recession> [consulta: febrer del 2010].

28 Robert HEWISON: «Public policy: corporate culture: public culture», a Olin Robison, Robert Freeman and Charles A. Riley II (eds.): *The Arts in the World Economy: Public Policy and Private Philanthropy for a Global Cultural Community* (pp. 26-32, p. 31). Hanover, New Hampshire: University Press of New England, 1994.

29 Jeremy HUNT: *21st Century Culture – Making Art Matter in the 21st Century*, p. 3.